

शैक्षणिक वर्ष 2019-20 ते 2023-24 या पाच वर्षांच्या कालावधीकरिताचा बृहत आराखडा

जिल्हा व तालुकानिहाय महाविद्यालये, अभ्यासक्रम, विद्याशाखा आणि त्यांची प्रस्तावित ठिकाणे

कोल्हापूर जिल्हा

अ.क्र.	शहर / तालुका	प्रस्तावांची स्थळ	महाविद्यालय/विद्याशाखा तपशिल
I	II	III	IV
1.	कोल्हापूर शहर	1. कोल्हापूर शहर	1. इन्स्टिट्यूट ऑफ फॉरेन्सिक सायन्स 2. वास्तुशास्त्र महाविद्यालय 3. औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय 4. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय 5. हॉटेल मॅनेजमेंट इन्स्टिट्यूट (पदविका व पदवी स्तरापर्यंतच्या अभ्यासक्रमांसाठी) 6. इन्स्टिट्यूट फॉर योगा एज्युकेशन 7. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे रात्र महाविद्यालय 8. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय 9. विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महिला महाविद्यालयासाठी)
		2. साळोखेनगर	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय (एका संस्थेला शासनाचे नवीन महाविद्यालयासाठीचे इरादापत्र प्राप्त.)
2.	करवीर	1. नंदवाळ(जैताळ फाटा)	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. कोपार्डे	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		3. केर्ली	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		4. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
3.	पन्हाळा	1. पणोरे	वाणिज्य विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. बोरपाडळे	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		3. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
4.	हातकणंगले	1. इचलकरंजी शहर	1. विज्ञान विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयांसाठी) 2. विधी महाविद्यालय
		2. विक्रमनगर, इचलकरंजी	वाणिज्य महाविद्यालय
		3. रुकडी	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयासाठी)
		5. हुपरी	विज्ञान महाविद्यालय
		6. पेटवडगाव	1. विज्ञान विद्याशाखा (पेट वडगाव येथील अस्तित्वात असलेल्या ज्या महाविद्यालयामध्ये विज्ञान विद्याशाखा नाही अशा महाविद्यालयासाठी) 2. वाणिज्य विद्याशाखा (पेट वडगाव येथील अस्तित्वात असलेल्या ज्या महाविद्यालयामध्ये वाणिज्य विद्याशाखा नाही अशा महाविद्यालयासाठी)
		7. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) (इचलकरंजी शहराव्यतिरिक्त तालुक्यामध्ये एक महिला महाविद्यालय) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय क. औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय
5.	शिरोळ	तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
6.	कागल	1. हमिदवाडा	इन्स्टिट्यूट फॉर शुगर अँड अलाईड प्रोडक्ट्स टेक्नॉलॉजी

अ.क्र.	शहर / तालुका	प्रस्तावांची स्थळ	महाविद्यालय/विद्याशाखा तपशिल
I	II	III	IV
		2. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. वास्तुशास्त्र महाविद्यालय क. औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय ड. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय ई. हॉटेल मॅनेजमेंट इन्स्टिट्युट (पदविका व पदवी स्तरापर्यंतच्या अभ्यासक्रमांसाठी)
7.	गडहिंग्लज	1. गडहिंग्लज	इंग्रजी माध्यमाचे वाणिज्य विद्याशाखेचे नवीन महाविद्यालय (एका संस्थेला शासनाचे नवीन महाविद्यालयासाठीचे इरादापत्र प्राप्त.)
		2. नेसरी	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयासाठी)
		3. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय क. हॉटेल मॅनेजमेंट इन्स्टिट्युट (पदविका व पदवी स्तरापर्यंतच्या अभ्यासक्रमांसाठी)
8.	चंदगड	1. तुडये	कला, वाणिज्य, विज्ञान महाविद्यालय
		2. अडकूर	कला, वाणिज्य, विज्ञान महाविद्यालय
		3. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
9.	आजरा	1. उत्तुर	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. गवसे	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		3. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय ब. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) क. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
10.	भुदरगड	1. वासनोली	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. पाटगांव	वनविज्ञान अभ्यासक्रमांसाठी संस्था / महाविद्यालय
		3. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय क. औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय
11.	राधानगरी	1. धामोड	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. कोनोली तर्फ असंडोली	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय (एका संस्थेला शासनाचे नवीन महाविद्यालयासाठीचे इरादापत्र प्राप्त.)
		3. मौजे शिरोली (सोन्याची)	1. औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय 2. हॉटेल मॅनेजमेंट इन्स्टिट्युट (पदविका व पदवी स्तरापर्यंतच्या अभ्यासक्रमांसाठी)
		4. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
12.	गगनबावडा	1. गगनबावडा	इन्स्टिट्युट फॉर शुगर अँड अलाईड प्रोडक्टस् टेक्नॉलॉजी
		2. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
13.	शाहुवाडी	1. करंजफेण	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. आकुर्ले	इन्स्टिट्युट फॉर शुगर अँड अलाईड प्रोडक्टस्

अ.क्र.	शहर / तालुका	प्रस्तावांची स्थळ	महाविद्यालय/विद्याशाखा तपशिल
I	II	III	IV
			टेक्नॉलॉजी
		3. मांजरे	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		4. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
14.	इन्स्टिट्यूट फॉर शुगर अँड अलाईड प्रोडक्ट्स टेक्नॉलॉजी	साखर कारखाना असलेल्या ठिकाणी तसेच अशा प्रकारच्या दोन महाविद्यालयांमध्ये किमान 40 कि.मी. चे अंतर असणे आवश्यक.	
15.	जिल्ह्यात एका ठिकाणी	लोककला महाविद्यालय	
16.	जिल्ह्यात एका ठिकाणी	पी.जी. डिप्लोमा इन इंडस्ट्रियल सेफ्टी	

सांगली जिल्हा

अ.क्र.	शहर / तालुका	प्रस्तावांची स्थळे	महाविद्यालय/विद्याशाखा तपशिल
I	II	III	IV
1.	सांगली शहर	1. सांगली	1. इन्स्टिट्यूट ऑफ फॉरेंसिक सायन्स
			2. इन्स्टिट्यूट फॉर योगा एज्युकेशन
		2. नेमिनाथनगर	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महिला महाविद्यालयासाठी)
		3. सांगली	उर्दु माध्यमाची वाणिज्य व विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका उर्दु महाविद्यालयासाठी)
2.	मिरज	1. भोसे	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. आरग	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		3. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
3.	शिराळा	1. सोनवडे	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय (एका संस्थेला शासनाचे नवीन महाविद्यालयासाठीचे इरादापत्र प्राप्त.)
		2. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
4.	वाळवा	1. वाळवा	वाणिज्य विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयासाठी)/ वाणिज्य महाविद्यालय
		2. उरुण इस्लामपूर	1. औषधनिर्माणशास्त्र महाविद्यालय 2. विधी महाविद्यालय 3. कला व वाणिज्य विद्याशाखेचे रात्र महाविद्यालय 4.इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर सायन्स
		3. येडेनिपाणी	वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		4. आष्टा	1. शारिरीक शिक्षण महाविद्यालय 2.ललितकला महाविद्यालय 3.विज्ञान विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयासाठी)/ विज्ञान महाविद्यालय
		5. कासेगांव	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयासाठी)/ विज्ञान महाविद्यालय
		6. ऐतवडे खुर्द	वाणिज्य विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		7. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय ब. हॉटेल मॅनेजमेंट इन्स्टिट्यूट (पदविका व पदवी स्तरापर्यंतच्या अभ्यासक्रमांसाठी)
5.	पलूस	1. पलूस	संगीत व कला महाविद्यालय
		2. भिलवडी	वाणिज्य विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		3. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
6.	कडेगाव	1. कडेपूर	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
7.	आटपाडी	1. खरसुंडी	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
8.	खानापूर	1. खानापूर	विज्ञान विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या महाविद्यालयासाठी)/ विज्ञान महाविद्यालय
		2. विटा	विधी महाविद्यालय
		3. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय

अ.क्र.	शहर / तालुका	प्रस्तावांची स्थळे	महाविद्यालय/विद्याशाखा तपशिल
I	II	III	IV
9.	तासगाव	तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
10.	कवठेमहांकाळ	1. नागज	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
11.	जत	1. तिकोंडी	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
12.	इन्स्टिट्यूट फॉर शुगर अँड अलाईड प्रोडक्ट्स टेक्नॉलॉजी	साखर कारखाना असलेल्या ठिकाणी तसेच अशा प्रकारच्या दोन महाविद्यालयांमध्ये किमान 40 कि.मी. चे अंतर असणे आवश्यक.	
13.	जिल्ह्यात एका ठिकाणी	लोककला महाविद्यालय	
14.	जिल्ह्यात एका ठिकाणी	पी.जी. डिप्लोमा इन इंडस्ट्रियल सेफ्टी	

सातारा जिल्हा

अ.क्र.	शहर / तालुका	प्रस्तावांची स्थळे	महाविद्यालय/विद्याशाखा तपशिल
I	II	III	IV
1.	सातारा शहर	1. सातारा शहर	1. कला, वाणिज्य व विज्ञान रात्र महाविद्यालय 2. शारीरिक शिक्षण महाविद्यालय 3. इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर सायन्स 4. इन्स्टिट्यूट ऑफ फॉरेंसिक सायन्स 5. इन्स्टिट्यूट ऑफ योगा एज्युकेशन
		2. शाहुपुरी	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
2.	सातारा तालुका	1. नागठाणे	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय क. हॉटेल मॅनेजमेंट इन्स्टिट्यूट (पदविका व पदवी स्तरापर्यंतच्या अभ्यासक्रमांसाठी)
3.	वाई	1. पाचवड	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
4.	खंडाळा	1. शिरवळ	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
5.	कोरेगाव	1. देऊर	विज्ञान विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. वाठार स्टेशन	विज्ञान विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		3. वाघोली	विज्ञान विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		4. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
6.	फलटण	1. फलटण	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
7.	कराड	1. उंब्रज	वाणिज्य विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महिला महाविद्यालयासाठी)
		2. उंडाळे	विज्ञान विद्याशाखा(अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		3. पाली	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		4. तालुक्यामध्ये एक	कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
8.	पाटण	1. दौलतनगर	कला विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. तळमावले	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		3. तारळे	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		4. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय

अ.क्र.	शहर / तालुका	प्रस्तावांची स्थळे	महाविद्यालय/विद्याशाखा तपशिल
I	II	III	IV
9.	माण	तालुक्यामध्ये एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
10.	खटाव	1. मायणी	वाणिज्य विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		2. पुसेसावळी	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		3. कातर खटाव	वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		4. पुसेगांव	विज्ञान विद्याशाखा (अस्तित्वात असलेल्या एका महाविद्यालयासाठी)
		5. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
11.	जावळी	1. मौजे अंधारी /कास/ फळणी	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय
		2. तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय
12.	महाबळेश्वर	तालुक्यामध्ये प्रत्येकी एक	अ. कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय (अंतराचा निकष आवश्यक) ब. कौशल्य आधारित अभ्यासक्रमांचे महाविद्यालय क. हॉटेल मॅनेजमेंट इन्स्टिट्यूट (पदविका व पदवी स्तरापर्यंतच्या अभ्यासक्रमांसाठी)
13.	इन्स्टिट्यूट फॉर शुगर अँड अलाईड प्रोडक्ट्स टेक्नॉलॉजी	साखर कारखाना असलेल्या ठिकाणी तसेच अशा प्रकारच्या दोन महाविद्यालयांमध्ये किमान 40 कि.मी. चे अंतर असणे आवश्यक. (एका संस्थेला शासनाचे नवीन महाविद्यालयासाठीचे इरादापत्र प्राप्त.)	
14.	जिल्ह्यात एका ठिकाणी	लोककला महाविद्यालय	
15.	जिल्ह्यात एका ठिकाणी	पी.जी. डिप्लोमा इन इंडस्ट्रियल सेफ्टी	

शैक्षणिक वर्ष 2019-20 ते 2023-24 या पाच वर्षांच्या कालावधीकरिताचा बृहत आराखडा

सॅटेलाईट सेंटर

महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठे अधिनियम 2016 मधील तरतुदी आणि शासनाच्या धोरणानुसार आदिवासी, मागास, डोंगराळ अशा ज्या ठिकाणी महाविद्यालय सुरू करणे अडचणीचे आहे, अशा ठिकाणी ‘‘सॅटेलाईट सेंटर’’ सुरू करावयाचे आहे. या संकल्पनेअंतर्गत आदिवासी, मागास, डोंगराळ अशा भागातील ज्या विद्यार्थ्यांना आस-पासच्या महाविद्यालयामध्ये प्रवेश घेणे अडचणीचे असते अशा विद्यार्थ्यांच्या सोईकरीता जवळचे संलग्नीत महाविद्यालय गरजेनुसार सॅटेलाईट सेंटर सुरू करेल. अशा सेंटरच्या ठिकाणी संबंधित महाविद्यालय संभावित ठिकाणाची गरज विचारात घेवून सदर महाविद्यालय अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाद्वारे महाविद्यालयातील शिक्षकांमार्फत वर्ग चालू करावेत, अशी संकल्पना ‘‘सॅटेलाईट सेंटर’’ या उपक्रमामध्ये आहे. यामध्ये सदर ठिकाणच्या स्थानिक आवश्यकतेनुसार विशेष विषय शिक्षण, कोर्स/विषय, विद्यार्थीनींसाठी व्यावसायिक शिक्षण, स्थानिक उद्योग विषयक शिक्षण, संशोधन कार्य इत्यादींचा समावेश करता येईल. शासन धोरणानुसार विद्यापीठ परिक्षेत्रामध्ये सदर सॅटेलाईट सेंटर्स सुरू करण्यासाठी प्रायोगिक तत्वावर **चंदगड तालुका, शाहुवाडी तालुका, जत तालुका, चांदोली धरण परिक्षेत्र (सोनवडे), माण तालुका, महाबळेश्वर तालुक्यामधील खरोशी** या ठिकाणांचा बृहत आराखडयामध्ये समावेश केला आहे.

Annexure -13**Newly proposed courses****A: Skill Courses**

Sr.No.	Title of the Skill Certificate Course
1	Self Defense Training for Girls
2	Identification and conservation of Medicinal Plants
3	Spoken English
4	Lab Management and water Analysis
5	Lab Management and Food Analysis
6	Tally
7	D.T.P.
8	Computer Hardware Maintenance
9	Cookery
10	Fitness Training
11	Counseling
12	Dress Design and Fashion coordination
13	Hospital Management
14	Nursery Management
15	Rural Journalism and Mass Communication
16	Teachers Training Course
17	Travel and Tourism
18	Home Science
19	Fashion Designing
20	Library Management
21	Personality Development and Beauty Culture (Women)
22	Business Administration
23	Social Work Education
24	Environment Education
25	Music/Tabala
26	Human Right
27	Event Management
28	Income Tax
29	Basic Drawing and Painting
30	Share Market Trading
31	Integrated Software Development
32	Salesmanship Training
33	3 - D Animation
34	Communication and Presentation Skill
35	Radio Jockey
36	Vermi Composting

Sr.No.	Title of the Skill Certificate Course
37	Maintenance and Repairs of Electrical Domestic Appliances
38	Photo Shop
39	C and C++ Programming
40	Web Designing
41	Gents Beauty Parlour
42	Kolhapuri Chappal Design Development
43	Silver Ornament Making Skill
44	Dairy Management Skill
45	Fruits Processing Management
46	Sugar Cane Cultivation and Harvesting Skill
47	Jaggery Management Skill
48	Accounting for Non finance people
49	Automobile Services
50	Entrepreneurship and Export Management Skill
51	Solar System Installation Skill
52	Repairs and Maintenance and Domestic Equipment Skill
53	Silver Ornament Packaging and Marketing Skill
54	Lather Show Pieces Making Skills
55	Hospital Management Skill
56	Plumbing Skill
57	AC and Refrigerator - Installation Repairs and Maintenance Skill
58	Mason / Gavandi Skill
59	Traditional and Modern Painting Skill
60	Personal and Event Security Skill
61	Fruit and Vegetable Packing Skill
62	Responses for RTI Skill
63	Tractor Repair and Maintenance Skill
64	Financial Advisory Skill
65	Bamboo Handicraft Skill
66	Customer Management Skill
67	Marketing Management Skill
68	Analytical Skill
69	Management Skill
70	Certificate Course in Speaking English.
71	Certificate Course in Aptitude Enhancement.
72	Certificate Course in MS Tally with GST
73	Certificate Course in Android application Development.

Sr.No.	Title of the Skill Certificate Course
74	Certificate Course in Computer Hardware and Networking.
75	Sustainable Management of Biodiversity
76	Document Processing and Organisation
77	Database and Content Organisation
78	Library Automation and Digitisation
79	Information Sources and Library Services
80	Basics in Management
81	Fundamentals of Anthropology
82	Human Rights in India
83	Basics of Russian : Communication Skills – Part 1
84	Financial Accounting
85	Communication and Business Correspondence
86	Introduction to Poultry Farming
87	Indian Agricultural Development
88	Learning Teaching Assessment
89	Vocational: Panchkarma Assistant
90	Vocational : Beauty Therapy
91	Communication Technologies in Education
92	Vocational: Yoga Teacher Training Programme
93	Vocational: Beekeeping
94	Fundamentals of Banking and Insurance
95	Fundamentals in Management Control Systems
96	OER for Empowering Teachers
97	Yoga
98	Population, Environment and Development
99	Business Planning and Project Management
100	Human Rights and Humanitarian Law
101	Diseases of Horticultural Crops and their Management
102	Field Crops
103	Fundamentals of Rural Sociology and Educational Psychology
104	Environment Sustainability
105	Information Technology
106	ICT in Teaching and Learning
107	Industry-Institute-Community Partnership
108	AI (Artificial Intelligence)
109	Knowledge Society
110	Information Sources, System and Services
111	Management of Libraries and Information Centers and Knowledge Centers

Sr.No.	Title of the Skill Certificate Course
112	Information Storage and Retrieval
113	Digital Library
114	Adhunik Kavita : Khanda 2
115	Dalit Sahitya
116	Hindi Sahitya ka Itihas
117	Numerical Analysis
118	Tourism Planning and Sustainable Development
119	Educational Administration, Management and Leadership in School Education
120	Sustainable Architecture- Historic and Community Perspective
121	Partial Differential Equations
122	Integral Equation and Integral Transform
123	Food Microbiology and Food Safety
124	Industrial Microbiology
125	Organizational Behavior
126	Bimolecular: Structure, Function in Health and Disease
127	Communication Technologies in Education
128	Water Quality Manufacturing
129	Digestes Management
130	Bio – Divercity
131	E- Banking
132	E- Payment
133	Environmental Impact
134	Assessment and Audit
135	Other need and demand based Skill Courses

B: Entrepreneurship Courses

Sr.No.	Name of The Course	Remark
1	Certificate in Entrepreneurship	These courses may be started in the affiliated colleges / university campus.
2	Post Graduate Diploma in Entrepreneurship	

C: B Voc Courses**बी.व्होक. अभ्यासक्रम**

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव	शेरा
1.	Textile and Clothing	सदर अभ्यासक्रम आवश्यकतेनुसार स्थानिक, भौगोलिक परिस्थिती अवलोकनी घेवून महाविद्यालयांमध्ये सुरु करता येईल.
2.	Dairy Technology	
3.	Sugar Technology	
4.	Food Technology	
5.	Travel and Tourism	
6.	Cyber Securities	
7.	Hotel Management	
8.	Financial Management	
9.	Remote Sensing and Geo-informatics	
10.	Human Resources Management	
11.	Business Analytics	
12.	Insurance	
13.	Machine Learning	
14.	Retail Management	

D: Professional Courses**अभियांत्रिकी शाखा**

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव	शेरा
1.	B.Tech. (Instrumentation & Control)	सदर अभ्यासक्रम आवश्यकतेनुसार स्थानिक, भौगोलिक परिस्थिती अवलोकनी घेवून महाविद्यालयांमध्ये सुरु करता येईल.
2.	B.Tech. (Material Science & Technology)	
3.	B.Tech. (Airo-Space Engineering)	
4.	Five years Integrated M.E. Programme	

आयडीएस फॅकल्टी

1.	Bachelor of Design	कोल्हापूर, सांगली व सातारा जिल्हयांमध्ये आवश्यकतेनुसार
----	--------------------	--

विधी शाखा

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव	प्रस्तुत ठिकाण
1.	पी.जी. डिप्लोमा इन टॅक्सेशन	कोल्हापूर, सांगली व सातारा जिल्हयातील संलग्नीत विधी महाविद्यालयांकरीता
2.	पी.जी. डिप्लोमा इन सायबर लॉ	

शिक्षणशास्त्र शाखा

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव	प्रस्तुत ठिकाण
1.	Post Graduate Diploma in Advanced ICT Applications in Education	कोल्हापूर, सांगली व सातारा जिल्ह्यातील संलग्नीत शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयांकरीता
2.	Post Graduate Diploma in Instructional Design & Technology	
3.	Post Graduate Diploma in Guidance & Counselling	
4.	Diploma in Education Management	

E: Traditional Courses

शैक्षणिक वर्ष 2019-20 ते 2023-24 या पाच वर्षांच्या कालावधीकरिताचा बृहत् आराखडा विविध शाखांशी संबंधित नवीन अभ्यासक्रम / विषयांची माहिती
कला शाखा

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव (One of the subjects / Entire)	शेरा
1.	B.A. (Mass Communication)	सदर अभ्यासक्रम आवश्यकतेनुसार स्थानिक, भौगोलिक परिस्थिती अवलोकनी घेवून महाविद्यालयांमध्ये सुरु करता येईल.
2.	B.A. (Creative Writing)	
3.	B.A. (Animation)	
4.	B.A. (Braille)	
5.	B.A. (Defence Studies)	
6.	B.A. (Criminology)	
7.	B.A. (Rural Development)	
8.	B.A. (Multimedia)	
9.	B.A. (Yoga Studies)	
10.	B.A. (Panchayat Administration)	
11.	B.A./B.Sc. (Meteorology)	
12.	B.A. (Micro Finance)	
13.	B.A. (Civil Services)	
14.	B.A. (Dress Making & Fashion Co-ordination)	
15.	B.A. (Translation)	
16.	M.A. (International Relations)	
17.	M.A. (Civil Services)	
18.	M.A. (Socio-Anthropology)	
19.	M.A. (Industrial Economics)	

वाणिज्य शाखा

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव (One of the subjects / Entire)	शेरा
1.	B.Com. (Information Technology)	सदर अभ्यासक्रम आवश्यकतेनुसार स्थानिक, भौगोलिक परिस्थिती अवलोकनी घेवून महाविद्यालयांमध्ये सुरु करता येईल.
2.	B.Com. (Business Logistics)	
3.	B.Com. (Global Business)	
4.	B.Com. (Global Finance)	
5.	B.Com. (Agripreneurship)	
6.	B.Com. (Foreign Trade)	
7.	B.Com. (Forest Management)	
8.	B.Com. (Hospitality Management)	
9.	B.Com. (Hospital Management)	
10.	B.Com. (Forex Management)	
11.	B.Com. (Capital Market)	
12.	B.Com. (Bank Management)	
13.	B.Com. (Micro Enterprises)	
14.	B.Com. (Rural Management)	
15.	B.Com. (Retail Management)	
16.	B.Com. (Insurance)	
17.	B.Com. (Entrepreneurship Development)	
18.	B.Com. (Human Resource Management)	
19.	B.Com. (Business Analytics)	
20.	B.Com. (Financial Markets)	
21.	B.Com. (E-Commerce)	
22.	B.Com. (International Business and Finance)	
23.	B.Com. (Business Studies)	
24.	B.Com. (Business Management)	
25.	B.Com. (Estate Valuation)	
26.	B.Com. (Event Management)	
27.	B.Com. (Travel and Tourism)	
28.	B.Com. (Business Planning)	
29.	B.Com. (Portfolio and Securities Management)	
30.	B.Com. (Forensic Audit)	
31.	Diploma in Office Administration	
32.	P.G. Diploma in Industrial Project Consultancy	

विज्ञान शाखा

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव (One of the subjects / Entire)	शेरा
1.	B.Sc. (Food Processing)	सदर अभ्यासक्रम आवश्यकतेनुसार स्थानिक, भौगोलिक परिस्थिती अवलोकनी घेवून महाविद्यालयांमध्ये सुरु करता येईल.
2.	B.Sc. (Animation)	
3.	B.Sc. (Leather Technology)	
4.	B.Sc. (Food Technology)	
5.	B.Sc. (Food Processing & Packaging)	
6.	B.Sc. (Forensic Science)	
7.	B.Sc. (Sugar Technology)	
8.	B.Sc. (Drug Chemistry)	
9.	B.Sc. (Nano Technology)	
10.	B.Sc. (Economics)	
11.	B.Sc. (Remote Sensing)	
12.	B.Sc. (Instrumentation)	
13.	B.Sc. (Pharmacology)	
14.	B.Sc. (Musiology)	
15.	B.Sc. (Environmental Science)	
16.	B.Sc. (Resource Management)	
17.	B.Sc. (Ecology)	
18.	B.Sc. (Metrology)	
19.	B.Sc. (Fisheries)	
20.	B.Sc. (Cyber Security)	
21.	B.Sc. (Disaster Management)	
22.	B.Sc. (Medicinal Chemistry)	
23.	B.Sc. (Astrophysics & Space Science)	
24.	B.Sc. (Food Science)	
25.	B.Sc. (Home Science)	
26.	B.Sc. (Water Management)	
27.	B.Sc. (Bio-Technology)	
28.	B.Sc. (Geo Informatics)	सदर अभ्यासक्रम आवश्यकतेनुसार स्थानिक, भौगोलिक परिस्थिती अवलोकनी घेवून महाविद्यालयांमध्ये सुरु करता येईल.
29.	B.Sc. (Food Science and Quality Control)	
30.	B.Sc. (Sericulture)	
31.	B.Sc. (Nutrition and Dietetics)	
32.	B.Sc. (Agricultural Chemistry)	
33.	B.Sc. (Medicinal Plants)	
34.	B.Sc. (Applied and Industrial Biology)	
35.	B.Sc. (Fruit Processing)	
36.	B.Sc. (Renewable Energy)	
37.	B.Sc. (Forestry)	
38.	B.Sc. (Actuarial Science)	

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव (One of the subjects / Entire)	शेरा
39.	B.Sc. (Industrial Safety)	
40.	B.Sc. (Material Science)	
41.	B.Sc. (Apiculture)	
42.	B.Sc. (Aqua culture)	
43.	B.Sc. (Biomedical)	
44.	B.Sc. (Khadi Production and Design)	
45.	B.Sc. (Geo-Biochemistry)	
46.	PG Diploma in Milk & Milk Products	
47.	PG Diploma in Green House Technology	
48.	M.Sc. (Geo Informatics)	
49.	M.Sc. (Industrial Micro-Biology)	
50.	M.Sc. (Drug Chemistry)	
51.	M.Sc. (Material Science)	
52.	M.Sc. (Earth Science)	
53.	M.Sc. (Instrumentation Electronics)	
54.	M.Sc. (Carbon Trading and Transfer)	
55.	M.Sc. (Designing and Gaming)	
56.	M.Sc. (Data Science)	

प्रमाणपत्र व पदवीका अभ्यासक्रम

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव	शेरा
1.	Safety and Security	सदर अभ्यासक्रम आवश्यकतेनुसार स्थानिक, भौगोलिक परिस्थिती अवलोकनी घेवून महाविद्यालयांमध्ये सुरु करता येईल.
2.	New and Renewable Energy	
3.	Taxation	
4.	Portfolio Management	
5.	Environmental Monitoring	
6.	Green Buildings	
7.	Carbon Credits	
8.	Financial and management Audit	
9.	Family Business Management	
10.	Waste Management	
11.	Hospital Management	
12.	Data Analytics	
13.	Leather Technology	
14.	House Keeping	
15.	Entrepreneurship Development	
16.	Marketing	
17.	E-Commerce	
18.	Aquaculture	
19.	E-accounting	
20.	Health and Wellness	

F: Art/Fine Art/Tourism Courses

अ.क्र.	संशोधन केंद्राचा प्रकार	प्रस्तुत जिल्हा
1	B.A. (Drawing)	सदर अभ्यासक्रम आवश्यकतेनुसार स्थानिक, भौगोलिक परिस्थिती अवलोकनी घेवून महाविद्यालयांमध्ये सुरु करता येईल.
2	B.A. (Music)	
3	B.A. (Fine Arts)	
4	B.A. (Dramatics)	

G: Research Center**संशोधन केंद्रे**

अ.क्र.	संशोधन केंद्राचा प्रकार	प्रस्तुत जिल्हा
1.	Center for Research / Innovation / Incubation	कोल्हापूर, सांगली, सातारा
2.	Center of Excellence	कोल्हापूर, सांगली, सातारा

Annexure 14: Exiting Skill Courses

Sr. No.	Course	Duration	Offered by
1	Balwadi Teacher's Education	6 Months	University Department of Life Long Learning & Extension
2	Library Management	3 Months	
3	Rural Journalism and Mass Communication	6 Months	
4	Personality Development	3 Months	
5	Proficiency in the use of English	6 Months	
6	Modi Script	1 Month	
7	Pragmatic English	3 Months	
8	Salesmanship Training	1 Month	
9	Prakrut Bhasha & Jainism	1 Year	
10	Fashion Designing	6 Months	
11	Travel and Tourism	6 Months	
12	Introduction to Income Tax	6 Months	
13	Sugam Sangeet	6 Months	
14	Tally 9.2	6 Months	
15	Preparation of Household Chemicals	6 Months	
16	Basic Drawing and Painting	6 Months	
17	Shahiri Kala (Ballad Art)	6 Months	
18	Human Rights	6 Months	
19	Personality Development.& Beauty Parlor	10 Days	
20	Event Management	6 Months	
21	Panchayati Raj	6 Months	
22	Basic Course in Yoga	6 Months	
23	Social Work Education	6 Months	
24	Basic English Grammar	3 Months	
25	Share Market Trading	10 Days	
26	Business Administration	6 Months	
27	Gandhian Thought	3 Months	
28	Western and Folk Dance	3Months	
29	Hindi Anuvad	6 Months	
30	Marathi Sahitya Parichaya	3 Months	
31	Integrated Software Development	6 Months	
32	Dress Designing	1 Month	
33	Identification & Conservation of Medicinal Plants	3 Months	Department of Life Long Learning & Extension
34	Communication Skill	6 Months	
35	Radio Jockey	6 Months	
36	Milk Microbiology	3 Months	
37	Basic Katthak	6 Months	
38	Vermi Composting	3 Months	
39	Maintenance and Repairs of Electrical Domestic Appliances	3 Months	
40	Basic Tailoring	3 Months	
41	Advocacy Skill	6 Months	
42	PHP using My Sql.	6 Months	
43	Conservation of Historical Documentation	3 Months	

44	Museology	6 Months	
45	Development of Professional Attitude	10 Days	
46	Proof Reading	1 Month	
47	Valuation of Immovable Properties	4Months	
48	Rang Bhumi Parichay va Vani Koushalya	6Months	
49	Lok Nrutya (Folk Dance)	6 Months	
50	Rang Bhumi Parichay	6 Months	
51	Yog va Nisargopachar	1 Year	
52	Sutrasanchalan ani Nivedan	45 Days	
53	Yog Shikshak	9 Months	
54	Ropvatika va Udyankoushalya	4 Months	
55	Scented and Medicinal Plant	6 Months	
56	Radio Jocky	3 Months	
57	Certificate Course in Music (Tabala)	1 Year	
58	Certificate Course in Music (Harmonium)	1 Year	
59	Dholki Vadan	3 Months	
60	Basic Bharanatyam	6 Months	
61	Mehandi Art	1 Month	
62	Event Management	3 Months	
63	Advertising	6 Months	
64	Trade Unionism	4 Months	
65	Cookery	6 Months	
66	Environmental Studies	3 Months	
67	Tally 9.2	2 Months	
68	Basic Beauty cultural and hair dressing	3 Months	
69	Web Designing	3 Months	
70	Dress Designing & Fashion Co ordination	1 Year	Lok Vikas Kendra, Shivaji University, Kolhapur
71	Child Education and Development	1 Year	
72	Nutrition and Dietetics	1 Year	
73	Health Assistance (Arogya Sahayyak)	1 Year	
74	C.M.L.T.	1 Year	
75	Radiology Assistance Technician (X-Ray, ECG,ULTRASOUND,ECO CARDIOGRAPHY, TREADMILL AND HOLTER)	1 Year	
76	M.R.I., C.T. Scan Assistant Technician	1 Year 6 Months Internship	
77	Cathlab Assistant Technician	1 Year 6 Months Internship	
78	I.C.U. Assistant	1 Year	
79	Operation Theater Assistant	6 Months	
80	Panchkarm Assistant	6 Months	

81	Ayurved Parichay	6 Months	
82	Lab Management with Water, Soil and Food Analysis	1 Year	
83	Advanced Certificate Course in Panchkarm	1 Year	
84	Medical Emergency Services (EMS)	1 Year	
85	Advanced Certificate Course in Dialysis Assistant Technician	1 Year	
86	Advanced Certificate Course in Perfusion Technician	1 Year	
87	Advanced Certificate Course in Hospital Management	1 Year	
88	Gardening & Nursery Management	1 Year	
89	Counseling Techniques	6 Months	
90	Certificate Course in Acting in movies and drama	8 Months	
91	Certificate Course in Drama productions		
92	Craft	3 Months	
93	Cookery	3 Months	
94	Identification & Conservation of Medicinal Plants	3 Months	
95	Spoken English	3 Months	
96	Laboratory Management and Water Analysis	3 Months	
97	Laboratory Management and Food Analysis	3 Months	
98	Laboratory Management and Soil Management	3 Months	
99	Computer Hardware Maintenance	4 Months	
100	Tally	3 Months	
101	Computer Application with V.B.	4 Months	
102	D.T.P.	3 Months	
103	Fitness Training	3 Months	
B.Voc Courses			
104	Retail management and I.T.	3 Years	Kamala College, Kolhapur
105	Food Processing and Management	3 Years	
106	Diploma in Foundry Technology (Science, Sem.I and II)	3 Years	Vivekanand College, Kolhapur
107	Diploma in Graphic Design (Arts Fine Arts)	3 Years	
108	Automobile, Printing and Publishing	3 Years	Jaysingpur College, Jaysingpur